

ILLUSTRASJON: KJUT LØVÅS

GEORGE MONBIOT

ANNA BLIX

STEFAN SUNDSTRÖM

TRYGVE REFSDAL

Hver mandag skriver George Monbiot, Anna Blix, Stefan Sundström og Trygve Refsdal om alt som rører seg i naturen – fra hagestell til klimakamp.

Løsningen på samferdselsministerens problemer er en kartlegging av norsk natur.

Uten kunnskap stopper veien

Anna Blix

ØKOLOGI

«Det blir litt sånn at hvis det er en fuglekoloni, så er det nok til å stoppe en vei, men hvis det bor mennesker langs veien så setter man opp støyskjermer», sa samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen til Dagsrevyen i februar. Han vil bygge veier raskere, og da må særhensynene vike. Med «særhensyn» menes for eksempel naturen.

La meg plukke Solvik-Olsens argumenter fra hverandre og gi ham en løsning på problemet. Han føyer seg nemlig inn i en rekke av politikere som har sett seg lei på at salamandre, hubroer og annen natur stopper boligprosjekter og veiutbygginger.

Utgangspunktet for Solvik-Olsens uttalelse var at den store utbygginga av E6 langs Mjøsa er forsinket. Veien blir ikke ferdig før neste sommer, ti år etter at planleggingen startet. Solvik-Olsen vil derfor halvere planleggingstiden for veiprojekter i Norge. Det er ønskelig å korte ned planleggingstiden, det er jeg enig i. Men det finnes en langt bedre løsning enn å la det Solvik-Olsen kaller «særhensyn» vike.

Først må vi bli enige om hva natur er. Er naturen et særhensyn som stadig står i veien for menneskenes trivsel og vekst? Eller er naturen grunnlaget for menneskeheten? Dette er retoriske spørsmål. Uten natur, ingen mennesker. Men hvor mye og hvilken natur trenger vi? Naturen gir oss rent vann, byggematerialer, medisiner, mat og klær. Myrområder renser vann, insekter pollinerer matplantene våre og skogene gir oss trevirke. Antibiotikumet penicillin utvinnes av to sopper fra penselmuggsoppslekten. Naturen er livsgrunnlaget vårt. Men det er kanskje ikke så farlig med et fuglefjell eller en salamander?

Greia med naturen er at den henger sammen i økosystemer. En enkelt art kan ikke leve uavhengig av naturen rundt.

Økosystemer har blitt til gjennom millioner av år, der artene har evolvert sammen. Et økosystem og en art lever ikke i et vakuum, og de ulike delene av naturen er avhengige av hverandre for å fungere.

Nettopp derfor er enkeltarter så viktige. Økosystemer og naturen består av mange enkeltarter. Kanskje merker vi det ikke med det samme når en enkelt art blir borte. Men når nok arter forsvinner, kan økosystemene endre seg til det ugjenkjennelige. Det er ikke sikkert at vi alltid skjønner hvilken art som kan dø ut uten at det gjør noe. Lita tue kan som kjent velte stort lass, og kanskje er det en liten, skrukkete sopp som til slutt blir tungen på

for vår eksistens.

I Norge har vi i dag veldig god oversikt over hvor mennesker bor. Vi vet hvor det finnes hus. Derfor kan vi sette opp støyskjermer rundt boligfelt når vi bygger veier. Det er sjelden sånn at byggearbeiderne plutselig oppdager et hus midt i en planlagt veitrasé.

Det vi ikke har, er oversikt over hvor alle artene bor. Vi har ikke nok kunnskap om naturen. Derfor kan det dukke opp en liten salamander eller et par fuglereir midt i en veitrasé. Det fører til at det kommer innsigelser fra irriterende miljøorganisasjoner og bekymrede fylkesmenn. Da står anleggsmaskinene i ro, salamanderen og fuglene

ENDELIG!

Samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen er lei hubroer, firfirslere og andre irriterende typer som forsinker veiutbyggingen. Men det finnes en enkel løsning, skriver Anna Blix. Her fra veiåpning i Vestfold.

FOTO: TERJE BENDIKSBY, NTB/SCANPIX

alliansen mellom en miljøorganisasjon og tre NHO-landsforeninger. Sabima – Samarbeidsrådet for biologisk mangfold – der jeg jobber, har sammen med Norsk Industri, Norsk Bergindustri og Byggenæringens Landsforening sendt brev til klima- og miljøminister Tine Sundtoft og bedt om en halv milliard kroner til å kartlegge truede arter og naturtyper. Det skal ikke mer til enn omtrent 0,05 prosent av det totale statsbudsjettet. Et beløp som spares inn når de økonomiske tapene ved forsinkelser reduseres.

Og hvorfor skal Sundtoft og Solvik-Olsen så stikke hodene sammen og bli enige om at denne halve milliard skal bevilges til kartlegging av natur? Fordi det kan korte ned planprosessene.

75 prosent av de antatt verdifulle naturområdene i Norge er ikke kartlagt for arter og naturtyper. De finnes ikke i de nasjonale databasene og kartløsningene. Kunnskapsstatusen for enkeltarter er enda dårligere. Hvis disse naturverdiene festes til kart, vil man kunne ta hensyn til dem tidlig i planprosessen. Da slipper man å måtte utsette veiprojekter, og Solvik-Olsen slipper å stå på Dagsrevyen og si at naturen er en særinteresse.

Dersom regjeringen velger å satse på et kunnskapsløft for naturen, vil arealprosesser gå raskere. Man vil kunne gå inn i kartløsningene på forhånd og se om en planlagt veitrasé eller et boligfelt kommer i konflikt med naturverdier. Det vil hindre konflikter mellom utbygger og staten, og det vil lette arbeidet med å stanse tapet av biologisk mangfold.

Det kan på sikt bli langt dyrere å ikke investere i en kunnskapsbasert forvaltning enn å la være. Naturen ødelegger sjelden for menneskets behov i Norge. Ytterst sjelden stopper en salamander en vei eller en fuglekoloni et byggefelt. Alltfor ofte bygges veien eller boligfeltet for at mennesker skal kunne bo der naturen bodde.

Det er ikke problematisk at naturinteresser forsinkes veiprojekter. Det er problematisk at vi mangler et solid kunnskapsgrunnlag om norsk natur.

«Kanskje er det en liten, skrukkete sopp som til slutt blir tungen på vektskåla for et økosystem»

vektskåla for et økosystem.

Derfor må truede arter og spesielt verdifulle naturområder beskyttes og tas vare på. Derfor stopper salamandre, hubroer og fuglefjell veier. Fordi de ikke er «særhensyn», men grunnlaget

driver med det de har drevet med i hundrevis av år, og politikerne uttaler seg om «særhensyn» til Dagsrevyen.

Løsningen er enkel, og den kommer fra den uvanlige

Anna Blix, biolog og rådgiver i Samarbeidsrådet for biologisk mangfold

anna.blix@sabima.no